

YPG – Rejim İlişkisinin Dinamikleri

Ömer Özkızılcık
03.01.2023

Giriş

Türkiye'nin Suriye Geçici Hükümeti ile beraber Suriye'de YPG'ye karşı olası bir yeni kara harekâtı gündemdeyken Şarkul Avşat'a konuşan Suriye Demokratik Güçleri (SDG)/YPG'nin sözde genel Komutanı Mazlum Abdi, örgütün Esed rejimi ile olan ilişkisine dair önemli açıklamalarda bulundu. Mazlum Abdi, "SDG, genel olarak Suriye ordusunun savunma sisteminin bir parçası olmakla birlikte bizim bazı şartlarımız ve detaylarımız bulunuyor. On yıldır savaştan 100 binden fazla unsurumuz var. Anayasal ve yasal bir çözüme ihtiyaç duyuyorlar. SDG'nin ordu içinde özel bir rolü olmalı" dedi. Şam'a (müzakereler için) heyetler gönderdiklerini söyleyen Abdi, "Şam'a siyasi bir çözüm için gerekli koşullar oluştuğunda kendim gitmek istiyorum" diye konuştu.⁽¹⁾

Mazlum Abdi tarafından yapılan bu açıklama, aslında Suriye'de uzun yıllardır devam eden Esed rejimi ile YPG arasındaki ilişkiye dair bazı ipuçları vermektedir. Türkiye'de Esed rejimi ile normalleşmenin sağlanmasıyla YPG'ye karşı ortak bir anlayışın geliştirilip geliştirilemeyeceğinin tartışıldığı bir zeminde ve olası bir yeni kara harekâtı gündemdeyken evvela YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkinin dinamiklerini ortaya koymak gerekmektedir. Nitekim bu ilişkinin dinamikleri ortaya konulduğunda, Esed rejimi ile YPG arasındaki ilişki daha net anlaşılır hale gelir ve uluslararası ilişkiler ile güvenlik politikalarındaki siyaset üretimi de daha sağlam temellere dayanır.

Bu rapor temelde YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkinin başlıca dinamiklerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda YPG ile Esed rejimi arasında ortak düşman, karşılıklı bağımlılık ve ABD anlaşmazlığı gibi ikili ilişkilerin seyrini belirleyen temel dinamikler ortaya konulacaktır. Ancak ortaya konulan dinamikler olası bir TSK-SMO kara harekâtı bağlamında ele alınacaktır. Örneğin petrol ve elektrik alanlarında devam eden enerji iş birliği gibi söz konusu ilişkinin farklı dinamikleri göz ardı edilecektir. Buna ilaveten, YPG ile Esed rejiminin gelecek vizyonu ele alınacaktır. İkili ilişkileri belirleyeni olan dinamikleri ve bu ilişkinin gelecek vizyonunu temel alarak, taraflar arasındaki ilişkinin önümüzdeki süreçte nereye evrilebileceğine dair bazı varsayımlar ortaya konacaktır.

⁽¹⁾ İbrahim Hamidi, "Şarku'l Avşat'a konuşan SDG lideri Mazlum Abdi, ABD'nin Türkiye'nin olası askeri operasyonunu engellediğini ve Suriye'deki Rus güçlerin komutanı olan General Alexander Chaiko'nun Ankara ile arabuluculuk yapmak için kendisini ziyaret ettiğini iddia etti", 7 Aralık 2022, Şarkul Avşat, <https://bit.ly/3FisO0b> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

Dinamikler

YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkiyi anlamak adına en iyi yöntem, bu ilişkinin dinamiklerini ortaya koymaktır. İki aktörü de rasyonel aktörler olarak ele alıp aralarındaki ilişkileri belirleyen dinamikleri ortaya koymak YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkiyi anlamanın en etkili yoludur.

Ortak Düşman

YPG ile Esed rejiminin ilişkilerindeki belki de en önemli dinamik ‘ortak düşman’ olgusudur. YPG ve Esed rejimi Türkiye ile Suriye muhalefeti düşman unsur olarak tanımlamaktadır ve bu tanım bağlamında iş birliği geliştirmektedir. İki aktör için de Türkiye ve Suriye muhalefeti varoluşsal bir tehdit olarak kabul edilmektedir. Ancak YPG ile Esed rejimi arasındaki düşman tanımlamasında ters bir durum da söz konusudur. YPG için Türkiye varoluşsal bir tehdit iken, Suriye muhalefeti Türkiye’nin Suriye’deki varlığını mümkün kılan etkidir. Esed rejimi açısından Suriye muhalefeti varoluşsal bir tehdittir fakat Türkiye onun Suriye’deki varlığını mümkün kılan etkidir.

Şöyle ki, Esed rejimi açısından Suriye muhalefeti rejimin varlığını tehdit eden ve neredeyse 11 yıldır mücadele ettiği yapılanmadır. Nitekim Esed rejimi Suriye muhalefeti askeri olarak yok edip hiçbir taviz vermeden ve BM’nin öngördüğü siyasi geçişi gerçekleştirilmeden rejimini ayakta tutmak istemektedir. Ancak Suriye muhalefeti hayatta kaldığı sürece -uluslararası konjonktürün değişme ve/veya Rusya’nın sağladığı desteğin yok olması gibi ihtimaller bulunduğu- Esed rejimi açısından varoluşsal bir tehdit olmayı sürdürecektir. Bu bağlamda Türkiye, Suriye muhalefetine destek veren; Suriye muhalefeti ayakta tutan ve onun garantörü olan aktördür.⁽²⁾ Örneğin Türkiye İdlib’te askeri bir oldubittiyi Bahar Kalkanı Harekâtı ile engellemiştir.⁽³⁾ Aynı zamanda SMO’yu kendi himayesi altında ayakta tutmaktadır ve Esed rejimine karşı korumaktadır.

YPG açısından ise Türkiye varoluşsal bir tehdittir. Nitekim Türkiye’nin PKK/YPG’ye karşı yürüttüğü terörle mücadele ve Suriye’nin kuzeyinde gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmek istediği sınır ötesi harekâtlar YPG için varoluşsal bir tehdittir. Mevcut durumda Rusya ve ABD’nin koruması ile hayatta kalmaya çalışan YPG, olası bir uluslararası siyasi konjonktürün değişiminde ve/veya Rusya ve/ya da ABD’nin YPG’ye olan desteğinin son bulması durumunda Türkiye’nin kendisini ortadan kaldıracağını öngörmektedir. Bu bağlamda Türkiye ile beraber hareket eden ve Türkiye’nin Suriye’deki partneri olan Suriye muhalefeti ve onun askeri yapılanması SMO, YPG için Türkiye’nin Suriye’deki harekâtlarını ve devam eden askeri varlığını mümkün kılan unsurdur. Nitekim SMO olmadan hem askeri harekâtların maliyeti hem de askeri varlığı sürdürmenin olanaksızlıkları artacaktır. Suriye muhalefeti Türkiye’nin

⁽²⁾ Meiramgul Kussainova, “Astana görüşmelerinin garantörleri 22-23 Kasım’da Kazakistan’da bir araya gelecek”, 14 Kasım 2022, Anadolu Ajansı, <https://bit.ly/3VIR7LP> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽³⁾ Kutluhan Görücü, “Odak: İkinci Yıl Dönümünde Bahar Kalkanı Harekâtı ve Barışın Tesisi”, 27 Şubat 2022, SETA, <https://bit.ly/3hdTYOo> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

Suriye'deki varlığına ayrıca bir meşruiyet kazandırmaktadır. Bununla beraber, Suriye muhalefeti olduğu sürece BM nezdinde öngörülen Esed rejimi ile Suriye muhalefeti arasındaki anlaşma ve geçiş sürecine YPG dâhil olamamaktadır ve sürecin dışında kalmaktadır. Örneğin, kurulan anayasa komitesinde hiçbir YPG temsiliyeti bulunmamaktadır. Türkiye, YPG'yi Suriye muhalefeti üzerinden siyasi ve diplomatik sürecin dışında tutmaktadır.⁽⁴⁾

Türkiye

YPG ve Esed rejimi açısından Türkiye'nin Suriye'deki varlığı ve olası yeni bir askeri harekâtı istenmeyen ve engellenmesi gereken bir olgu olarak ele alınmaktadır. Nitekim 2016 yılında gerçekleşen Fırat Kalkanı Harekâtı döneminde hem Esed rejimi hem de YPG harekete geçmiş ve TSK ile o dönemki ÖSO El-Bab'ı kontrol altına almadan ele geçirmeye çalışmıştır.⁽⁵⁾ El-Bab'a daha önce varma konusunda başarısız olunca, YPG'nin Afrin'deki varlığı ile Fırat'ın doğusu ve Menbiç'teki varlığı arasında rejim kontrolündeki bölgeler üzerinden bir ikmal ve geçiş hattı kurulmuştur. Daha sonra TSK ve ÖSO'nun Menbiç'e doğru olası bir ilerlemesini durdurmak adına rejim unsurları Menbiç'e giden M4 otoyolunun üzerinde olan Arima bölgesine konuşlanmıştır.⁽⁶⁾

2018 yılında TSK ve SMO tarafından hayata geçirilen Zeytin Dalı Harekâtı'nda da benzer bir süreç işlemiş ve Esed rejimi Afrin'deki YPG'ye destek olmak amaçlı Afrin'e unsurlarını göndermiştir.⁽⁷⁾ TSK'nın Afrin'e doğru hareket eden rejim unsurlarını SİHA ile hedef almasıyla bu girişim engellenmiştir.⁽⁸⁾ Ancak rejim unsurları Afrin'in doğusunda kalan Tel Rıfat bölgesine yerleşmiş ve bu güne kadar bölgede YPG'yi korumakla görevli rejim unsurları bulunmaktadır.

2019 yılında gerçekleşen Barış Pınarı Harekâtı döneminde, ABD Başkanı Donald Trump askerlerine geri çekilme emri vermiştir ve Amerikan askeri Menbiç'ten başlayarak geri çekilmeye başlamıştır.⁽⁹⁾ Ancak bu karardan önce YPG Rusya arabuluculuğunda Esed rejimi ile bir anlaşma imzalamıştır. Amerikan askeri geri çekilirken ve askeri üslerini Rus ordusuna devrederken, rejim unsurları da anlaşma gereğince TSK ve SMO ile olan temas hatlarına konuşlanmıştır.⁽¹⁰⁾ Söz konusu konuşlanmadan bu yana, YPG'nin kontrol ettiği Tel Rıfat, Menbiç, Ayn el Arab, Ayn İssa, Til Temir, Amude, Dirbesiye ve Kamışlı hattında Esed

⁽⁴⁾ Bayram Altuğ, "Suriye Anayasa Komitesi toplantılarına katılan muhaliflerden 'tam' ve 'kalıcı' ateşkes çağırısı", 29 Ağustos 2020, Anadolu Ajansı, <https://bit.ly/3VMKHLG> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽⁵⁾ Al Jazeera Türk, "Muhafifler ve YPG'nin El Bab yarışı", 18 Ağustos 2016, <https://bit.ly/3Hku1a8> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽⁶⁾ Mohamad Misto ve Selen Temizer, "Terör örgütü YPG/PKK, ABD ve Rusya'nın taahhüdüne rağmen güvenli bölgeden çıkmadı", 25 Aralık 2019, Anadolu Ajansı, <https://bit.ly/3PFMExJ> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽⁷⁾ Yeni Akit, "Esed rejimi birkaç saat içinde Afrin'e girecek", 19 Şubat 2018, <https://bit.ly/3UFxjaR> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽⁸⁾ Haber 16, "Türk SİHA'ları Esad güçlerini canlı yayında böyle vurdu", 20 Şubat 2018, <https://bit.ly/3VZh4qe> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽⁹⁾ En Son Haber, "Trump Amerikan askerlerine çekilme emri verdi", 13 Ekim 2019, <https://bit.ly/3Y9k3OG> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁰⁾ Eric Knecht, Suleiman Al-Khalidi ve Rodi Said, "SDF commander: Trump did not oppose deal with Damascus to fend off Turkish offensive", 16 Ekim 2019, Reuters, <https://bit.ly/3VLFJPu> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

rejiminin YPG ile ortak askeri varlığı bulunmaktadır. Nitekim Pençe Kılıç Harekâtı bağlamında TSK'nın gerçekleştirdiği hava operasyonları veya topçu atışlarında sadece YPG unsurları değil, rejim unsurları da etkisiz hale getirilmektedir.⁽¹¹⁾

Suriye Muhalefeti

YPG ile Esed rejiminin Suriye muhalefesinde gördükleri ortak düşman olgusuna karşı geliştirdikleri iş birliğine Türkiye ile Suriye muhalefedinin ortaya koyduğu iş birliğinin tamamı örnek olarak gösterilebilir. Ancak tekrara düşmemek kaydıyla burada yukarıda bahsi geçen olaylara atıf yapılacaktır ve 2016'da gerçekleşen Fırat Kalkanı Harekâtı öncesinde YPG'nin Esed rejimi ile iş birliğine değinilecektir.

Halep şehir merkezinin 35 km kuzeyinde yer alan Tel Rıfat bölgesi, Azez'deki sınır kapısı ile Halep şehir merkezinin bağlantı noktasıydı. Rusya ve İran destekli rejim unsurları Halep şehrinin etrafında ilerleme kat ettikten sonra Tel Rıfat'ın güneyine yerleştiler. Suriyeli muhalifler ikmal hattını tekrar sağlamak için hazırlık yaparken Rusya'nın hava desteği altında YPG unsurları batıdaki Afrin'den gelip Tel Rıfat'ı ele geçirdi. Böylelikle Halep'teki savaş ile Türkiye sınırındaki Suriyeli muhalifler arasında bir YPG tamponu oluştu.

YPG'nin Tel Rıfat'a saldırması bölgedeki Suriyeli muhalifler için büyük bir şok etkisi yarattı. Nitekim Esed rejimi ile savaşmayı önceleyen Suriyeli muhalifler, Afrin'deki YPG'yi göz ardı etmiş ve YPG'ye karşı kendilerini koruyamamıştı. Ancak YPG bulduğu ilk fırsatta Esed rejimi ve Rusya ile iş birliği yaparak Suriye muhalefetine saldırmıştı. Devam eden süreçte, Halep şehir merkezine giden son ikmal hattı da Halep şehir merkezindeki Şeyh Maksud mahallesinde konuşlu YPG unsurlarının rejim ve Rusya ile iş birliği yapıp muhaliflere saldırması ile kesilmiş oldu. Böylelikle Halep şehir merkezi abluka altına alındı. Kuşatma sonuç verdi ve rejim şehri kontrol etmeye başladı. Halep'in düşmesi Suriye savaşında şüphesiz bir dönüm noktası oldu.⁽¹²⁾

YPG ile Esed rejimin Suriye muhalefetine karşı daha eski bir iş birliği ise 2011-2012 yılları arasında yaşanmıştır. Suriye'deki halk ayaklanmalarının başlaması ve bunun silahlı bir mücadeleye dönüşmesi sürecinde, Suriye'nin kuzeyindeki Suriyeli Kürtlerin büyük çoğunluğu gösterilere ve ÖSO gruplarına destek vermekteydi. Hatta Suriyeli Kürtlerin çoğunluğunu temsil eden Suriye Ulusal Kürt Konseyi (ENKS) de Suriye muhalefedinin kurduğu siyasi yapılarda yer almaktaydı. Buna karşın Esed rejimi Suriyeli Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgeleri doğrudan YPG'ye devrederek Suriyeli Kürtleri hem pasifize etmiş hem de Suriye'nin kuzeyine üçüncül bir aktör konuşturmuştur. YPG, IŞİD ve Nusra Cephesi ile yaşadığı çatışmalara kadar, bölgedeki önde gelen Suriyeli Kürt grupları etkisiz hale getirmeyi başarmıştır. Böylelikle Esed rejimine karşı mücadele eden Suriye muhalefeti içindeki Suriyeli

⁽¹¹⁾ Daily Sabah, "Turkish airstrikes target Syrian regime forces on border post", 17 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3Ho7CbO> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹²⁾ Suriye Gündemi, "Yıkım, göç, ihanet ve acının beşiği: Tel Rıfat", 1 Aralık 2022, <https://bit.ly/3VGKUQC> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

Kürtler geri plana itilmiştir. Bu sayede Suriyeli Kürtlerin çoğunluğunun benimsemediği YPG, Suriyeli Kürtler üzerinde silah zoruyla bir hâkimiyet oluşturmuştur.⁽¹³⁾

ABD Anlaşmazlığı

Esed rejimi ile YPG arasındaki ilişkideki sorunlu alanların başında YPG'nin ABD ile kurmuş olduğu angajman bulunmaktadır. ABD'nin 2014'te IŞİD ile mücadele için yerel partner aradığı dönemde, Obama yönetimi yerel partnerden Esed rejimi ile savaşmama ve İran destekli Şii milisler ile savaşmama garantisini talep etmiştir. Bu talebi ret eden ÖSO ve Suriyeli muhalif askeri yapılara kıyasla YPG tabiri caizse biçilmiş kaftandı.⁽¹⁴⁾ Nitekim YPG Suriye'de üçüncü bir yol izlemiş ve yukarıda da belirtildiği üzere Esed rejimi ile pragmatik bir ilişki geliştirmiştir. ABD'nin YPG'ye destek vermesi ile Esed rejimi ile YPG arasındaki güç dengesi de ciddi anlamda bozulmuştur. Öncesinde Suriye'nin kuzeyinde üç farklı kanton ilan eden örgüt, ABD'nin desteği ile kontrol alanını Menbiç, Rakka, Tabka, Haseke ve hatta Deyr ez-Zor hattına kadar genişletmiştir. Ülkenin petrol ve elektrik üretim alanlarına hâkim olmuştur. Ayrıca ABD'nin sağladığı destek sayesinde askeri olarak kapasitesini arttırmış ve YPG öncülüğünde kurulan SDG bünyesine Arap unsurlar dâhil edilmiştir. İlk başta para karşılığında savaşan bazı küçük Arap gruplar SDG'ye katılırken, daha sonra YPG'nin uyguladığı zorunlu askerlik uygulaması ile SDG bünyesindeki Arap sayısı oldukça artmıştır. Her ne kadar zorla silahlantına alınan unsurlar YPG'ye ideolojik olarak bağlı olmasa da çoğu Esed rejimine düşmandır ve fakat SDG içerisinde hiçbir etki ile güce veya karar alma yetkisine sahip değildir.

ABD'nin desteği sayesinde, YPG kanton uygulamasından bir adım öteye geçerek, Suriye'nin kuzeyinde ve doğusunda özerklik ilan etmiştir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Bölgesi olarak isimlendirilen yapı ile bir oldubitti yaratılmak istenmektedir.⁽¹⁵⁾ Esed rejimi açısından YPG'nin ABD ile angajmanı sorunludur ve son bulmalıdır. Rejimi destekleyen Rusya ve İran için de YPG'nin varlığı sorun teşkil etmezken, YPG üzerinden Suriye'de bulunan ABD varlığı sorun teşkil etmektedir.⁽¹⁶⁾

YPG'yi yöneten PKK/KCK kadroları ABD'den aldıkları destek ile Suriye'de özerk bölge tahayyülü taşıırken PKK/KCK'nın Kandil'deki asli yöneticileri farklı bir yaklaşım sergilemektedir. Kandil'deki eski jenerasyon (Murat Karayılan, Cemil Bayık ve Duran Kalkan) ile Suriye'deki yeni jenerasyon (Mazlum Abdi ve İlham Ahmed) arasında strateji noktasında bir ayrışma bulunmaktadır. Yeni jenerasyon ABD üzerinden Suriye'de bir özerk bölgenin inşa edildiğini ve bu bölgede Abdullah Öcalan'ın demokratik konfederalizm modelinin

⁽¹³⁾ Erwin van Veen ve Rena Netjes, "THE YPG/PYD DURING THE SYRIAN CONFLICT", 19 Nisan 2021, Clingendael, <https://bit.ly/3FjmMwi> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁴⁾ Mike Doran, "The YPG always had good relations w/Assad, Russia & Iran. Obama (w/McGurk's help) allied w/it against ISIS in 2014 for that very reason. The Iran deal was the strategic goal. He sought a Syrian militia that Russia & Iran would accept & that would block Ankara's anti-Assad policy.", 7 Aralık 2022, Twitter, <https://bit.ly/3uAoCUK> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁵⁾ Serhat Erkmen, "PYD kontrolündeki devlet inşasının dünü-bugünü-yarını", 5 Eylül 2022, Fikir Turu, <https://bit.ly/3HFHfyz> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁶⁾ Telesur, "Damascus Reacts to "Biased" US Report: Get Out of Syria Now!", 22 Mayıs 2022, <https://bit.ly/3UT1ziU> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

uygulandığını vurgularken, eski jenerasyon olan PKK'nın asli yönetim kadrosu ABD'ye güven olmayacağı ve örgütün kadim dostları olan Esed rejimi ile iş birliğine gitmesine gerektiğini vurgulamıştır. Söz konusu bu farklılık, özellikle ABD'nin Suriye'den petrol çıkarma planları ve YPG'nin ENKS ile ABD arabuluculuğu altında yürüttüğü müzakerelerde gün yüzüne çıkmıştır. Cemil Bayık, "Suriye uluslararası alanda kabul edilen bir devlet. Bu yüzden Suriye'nin yer altında ve yer üstünde bulunan tüm kaynakları halka aittir, birilerinin değildir. Yani kimse bunları mülkü yapamaz" demiştir.⁽¹⁷⁾ ABD arabuluculuğunda ENKS ile yürütülen müzakereler de eski jenerasyona bağlı YPG'nin siyasi yapılanması başkanı Aldar Halil üzerinden daha başlamadan baltalanmıştır ve başarısız olmuştur.⁽¹⁸⁾

Karşılıklı Bağımlılık

YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkinin diğer bir dinamiği de yılların sonunda oluşan karşılıklı bağımlılıktır. Nitekim YPG'nin Halep şehir merkezindeki Şeyh Maksud mahallesindeki varlığı tamamen Esed rejimine bağımlıdır. Ayrıca YPG'nin Tel Rıfat'taki varlığı da Esed rejimine bağlıdır. Nitekim resmi olarak Tel Rıfat'ta SDG ve YPG varlığı bulunmamaktadır. Tel Rıfat'taki YPG unsurları "Afrin'i Özgürleştirme Güçleri" ismini kullanmaktadır.⁽¹⁹⁾ Diğer yandan da Esed rejiminin Kamışlı şehir merkezi ile Kamışlı Havaalanı ve Haseke şehir merkezindeki varlığı tamamen YPG'ye bağımlıdır. Esed rejiminin hava yolundan başka buradaki askeri varlığına bir irtibatı yoktur. Ayrıca bazı mahallelerdeki rejime bağımlı kurumların varlığı da YPG'ye bağımlıdır. Nitekim zaman zaman YPG ile Esed rejimi arasında sorunlar yaşandığında, YPG iki şehrin bazı mahallelerine giden yolları kapatarak abluka uygulamıştır ve istediğini de elde etmiştir.⁽²⁰⁾

YPG ile Esed rejimi arasında olası bir gerilim ve kapsamlı bir siyasi dönüşüm gerçekleştiği takdirde, YPG'nin Tel Rıfat'taki ve Şeyh Maksud'taki varlığı ile Esed rejiminin Kamışlı ile Haseke'deki varlığı korunamaz bir durumda olacaktır. Buna ilaveten, Menbiç; Ayn el Arab, Ayn İssa, Tel Temir, Amude, Dirbasiye ve Kamışlı hattındaki rejim unsurları da rejim açısından ciddi bir bağımlılık oluşturmaktadır. Nitekim Esed rejiminin bu bölgelerde askeri varlığı bulursa da bu bölgelere giden ikmal hatları tamamen YPG'nin kontrolündedir. Olası bir çatışma senaryosunda Esed rejiminin yüzlerce unsuru YPG'ye teslim olmak zorunda veya savaşarak ölmek durumunda kalacaktır. Ayrıca Esed rejiminin bölgeden topyekün geri çekilmeye kalkışmaya çalışması da mümkün görünmemektedir. Nitekim geri çekilirken, rejim unsurların güvenliğini sağlamak mümkün olmayacaktır ve rejim unsurları YPG için kolay ve açık hedefler olacaktır. Kısaca, her ne kadar Esed rejimi bölgeye unsurlarını göndererek YPG'yi TSK ve SMO'ya karşı korumayı amaçlamış olsa da YPG açısından bu askeri varlık

⁽¹⁷⁾ Rudaw, "KCK'den petrol anlaşmasına ilişkin açıklama: Tüm kaynaklar halka aittir", 8 Ağustos 2020, <https://bit.ly/3Pgnf73> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁸⁾ Rena Netjes, "Why is it so difficult for Syrian Kurdish parties to unite?", 31 Temmuz 2020, Acta Fabula, <https://bit.ly/3YduPU8> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽¹⁹⁾ Ömer Özkizilcik, "A New Turkish-Syrian Military Operation in Syria: Navigating Other Stakeholders", 16 Haziran 2022, Al Sharq Forum, <https://bit.ly/3FCNku6> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽²⁰⁾ Mohammed Hardan, "Syrian government, Kurdish forces end dispute in Qamishli", 30 Nisan 2021, Al Monitor, <https://bit.ly/3ULGerB> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

bilfiil rehine pozisyonundadır. Esed rejimi YPG'yi korumaktan vazgeçme veya YPG'yi hedef alma gibi büyük bir pozisyon değişikliğine gittiği takdirde YPG rahatlıkla rejim unsurlarını öldürme veya esir alma opsiyonuna sahip olacaktır.

Gelecek Vizyonu

YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkilere dair dinamiklerin yanında uzun vadede iki aktörün Suriye için gelecek vizyonu ve bu vizyon arasındaki farklar da önem arz etmektedir. Esed rejimi tarafında iki farklı model bulunuyorken, YPG açısından da iki farklı yaklaşım mevcuttur.

Esed rejimin gelecek vizyonu

Esed rejiminin Suriye için olan gelecek vizyonu aslında 2010 yılına geri dönüş olarak özetlenebilir. Esed rejimi 2010'da olduğu gibi Suriye'de otoritesini tekrar hâkim kılmak ve tüm gücü merkezileştirip elinde tutmak istemektedir. Mutlak otorite arayışında olan rejimin gelecek vizyonu ile 2010 arasındaki durum ile olan yegâne fark Suriye nüfusedir. Esed rejimi 2010'daki 23 milyonluk 'büyük' nüfusun 2011'deki halk ayaklanmasına yol açtığını düşünmektedir. Rejim açısından gösterilerin müsebbibi gereğinden büyük nüfus ve dışsal müdahalelerdir. Bu yaklaşıma göre rejimin hiçbir kabahati bulunmamaktadır. Esed rejimi otoritesini tekrar sağladıktan sonra Suriye'de daha kolay kontrol edilebilir ve "hainlerden" arındırılmış küçük bir nüfus arzulamaktadır.⁽²¹⁾

Esed rejimi açısından birincil model bu iken, Rusya'nın özellikle Dera bölgesinde ortaya koyduğu yaklaşım sonucunda gelecek açısından ikinci bir model de ortaya çıkmıştır. Dera'da Rusya arabuluculuğunda yapılan uzlaşma anlaşmaları, Esed rejimine muhalif unsurların anlaşma imzalayarak, rejimin bünyesine dâhil olmaları üzerinden tasarlanmıştır. Her ne kadar bu modelin birçok sorunları olsa da günümüzde Dera'da halen yürürlüktedir.⁽²²⁾ Esed rejimi mutlak hâkimiyetini sağlamak için Rusya'nın ortaya koyduğu bu modeli de benimseyip, yerel ölçekte kendi bünyesine dâhil olmak şartıyla bazı özerk alanları tanımayı kabul etmektedir.

YPG'nin gelecek vizyonu

YPG açısından yukarıda da belirtildiği üzere PKK/KCK'nın eski jenerasyonu ile yeni jenerasyonu arasında iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Yeni jenerasyon ABD'nin desteğini alarak Suriye'de Irak benzeri tam otonomi elde edebileceğine inanmaktadır. Bu bağlamda Batı'nın desteği olduğu sürece hayatta kalmaya devam edeceğine inanan yeni jenerasyon, Esed rejimi ile sonunda anlaşma sağlayabileceğine inanmaktadır. Özellikle ABD ile Rusya arasında bir anlaşma veya uzlaşma sağlanması durumunda, bunun sonucunda YPG'nin Suriye'deki özerk bölgesinin uluslararası meşruiyete kavuşacağını öngörmektedir.

⁽²¹⁾ Ömer Özkizilcik, "Lübnan ve Ürdün'de Geri Dön(e)meyen Suriyeli Mültecilerin Durumu", 24 Ekim 2022, Ümrán Stratejik Araştırmalar Merkezi, <https://bit.ly/3VOsE8a> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

⁽²²⁾ SACD, "Dera'da "Uzlaşma": Güvensizlik ortamı, devam eden baskı ve toplu cezalandırma", 10 Temmuz 2020, <https://bit.ly/3PccL8V> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

İkinci yaklaşım ise eski jenerasyonun ABD'ye yönelik soru işaretleri ve kadim dostlarına karşı olan tecrübeleri noktasında belirlenmektedir. Kandil'deki eski jenerasyon, ABD'nin eninde sonunda Suriye'den çıkacağı ve YPG'yi terk edeceğini düşünmektedir. ABD Suriye'den çekilmeden Esed rejimi ve Rusya ile anlaşma yapıp, YPG'yi Suriye'de resmileştirmek, Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgelerde bazı yerel yönetim hakları elde etmek ve meşruiyeti Esed rejimi üzerinden sağlamak gibi bir yaklaşıma sahiptir. Bu bağlamda Esed rejimi ile Arap devletleri arasındaki normalleşme süreci ve Türkiye'nin Esed rejimi ile olası normalleşmesi, Kandil kadrolarının argümanını güçlendirmektedir. Nitekim eski jenerasyonun yaklaşımına göre Esed rejimi nihayetinde Suriye'nin resmi hükümeti olarak kabul görecektir. Bu kabulü görmesi durumunda, Irak anayasasında olduğu gibi YPG de bir yasal çerçeveye kavuşabilir ve uluslararası meşruiyetini bu yönden elde eder. Rejim ile müzakerelerde petrol, elektrik ve YPG'nin kontrol ettiği Arap bölgeler ile ABD ile olan ilişkiyi sonlandırma gibi argümanlar, YPG'nin Esed rejimi ile olan müzakerelerinde kullanabileceği araçlar olarak görülmektedir.⁽²³⁾

Sonuç

YPG ile Esed rejimi arasındaki ilişkinin temel dinamikleri ortak düşman, karşılıklı bağımlılık ve ABD anlaşmazlığıdır. Ortak düşman dinamiğinde iki aktör arasında bir ters ilişki bulunmaktadır. YPG için Türkiye varoluşsal tehdit ve Suriye muhalefeti Türkiye'yi Suriye'de mümkün kılan faktörken, Esed rejimi için Suriye muhalefeti varoluşsal tehdit ve Türkiye Suriye muhalefeti Suriye'de mümkün kılan faktördür. Karşılıklı bağımlılık açısından YPG'nin Tel Rıfat ve Şeyh Maksud'taki varlığı ile rejimin Kamışlı, Haseke ve YPG bölgelerindeki varlığı birbirine bağımlıdır. Özellikle rejimin TSK ve SMO ile temas hatlarındaki varlığı YPG'nin elinde rehin durumdadır. Diğer yandan, YPG ile Esed rejimi arasında ABD bağlamında bir anlaşmazlık bulunmaktadır. ABD'nin YPG'ye desteği 2014 öncesi var olan ilişkideki güç dengesini YPG lehine bozarken, Esed rejimi ve onu destekleyen İran ile Rusya için ABD'nin Suriye'deki varlığı kabul edilemezdir. Gelecek vizyonu açısından Esed rejimi 2010'a geri dönmek için tam iktidar ve yerel uzlaşma üzere iki farklı modeli bulunmaktadır. YPG açısından ise eski jenerasyon ile yeni jenerasyon arasında farklı iki yaklaşım bulunmaktadır. Yeni jenerasyon ABD üzerinden uluslararası meşruiyete dayalı özerk bölgeye ulaşmanın en iyi strateji olduğunu düşünürken, eski jenerasyon kadim dostları olan Esed rejimi üzerinden resmileşmek ve yerelde bazı özerk alanları elde ederek meşrulaşmanın daha doğru bir strateji olduğunu düşünmektedir.

⁽²³⁾ Ömer Özkizilek, "What a rivalry within the PKK means for the war on terror", 29 Ekim 2021, TRT World, <https://bit.ly/3iRtxOI> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

TSK ve SMO'nun YPG'ye Karşı Olası Kara Harekâtı'nın YPG ile Esed Rejimi Arasındaki İlişisine Potansiyel Etkileri		
Senaryo	YPG Açısından Etkileri	Esed Rejimi Açısından Etkileri
ABD etki alanına yönelik kara harekâtı veya ABD'nin YPG'ye olan desteğini kesmesi	YPG, Esed rejimi tarafından yok edilecektir veya Esed rejiminin talep ettiği şartlara göre rejime dâhil olacaktır.	Esed rejimi YPG'yi ve YPG'nin kontrol ettiği bölgeleri yutacaktır. Ancak Suriye muhalefetinin kontrol alanı genişleyecek ve Irak sınır hattını kapsayacaktır.
Rus etki alanına yönelik kapsamlı kara harekâtı	Esed rejiminin güvenilmez olduğu tescil olacaktır ve YPG tam manasıyla ABD'nin kontrolüne girecektir.	YPG ABD'ye kaybedilecektir ve Suriye muhalefeti Suriye'deki kontrol alanını ciddi olarak genişletecektir. YPG ile olan ilişki baştan ele alınacaktır.
Rus etki alanına yönelik sınırlı kara harekâtı	Esed rejimi ve Rusya tarafından korunan diğer bölgelerini korumak için Esed rejimi ile ilişkilerini güçlendirmek adına rejime bazı tavizler vermeyi kabul edecektir.	Esed rejimi YPG bölgelerindeki etki alanını genişletecektir, fakat Suriye muhalefeti de sınırlı bir ölçekte kontrol alanını genişletecektir.
Harekât tehdidinin çok yükselmesi, fakat gerçekleşmemesi durumu	YPG, kendi bölgelerinin Esed rejimi ve Rusya tarafından korunduğunu görecektir ve eski jenerasyonun tezleri daha da güçlenecektir.	Esed rejimi YPG bölgelerindeki etki alanını genişletecektir ve Suriye muhalefeti hiçbir kazanım elde etmeyecektir.

Tablo 1: TSK ve SMO'nun YPG'ye Karşı Olası Kara Harekâtı'nın YPG ile Esed Rejimi Arasındaki İlişisine Potansiyel Etkileri

Raporda elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda, Esed rejimi ile YPG'nin ilişkilerinin olası bir yeni kara harekâtından nasıl etkileneceği noktasında bazı varsayımlar üretmek mümkündür. Eğer TSK ve SMO Amerikan askerinin etki alanındaki bölgeye yönelik bir kara harekâtı gerçekleştirirse veya ABD YPG'ye olan desteğini keserse, bu YPG ile Esed rejimi arasındaki dengeyi altüst edecektir. Esed rejimi YPG'yi ya yok edecektir veya YPG'yi kendi istediği şartlarda bünyesine dâhil edecektir. Ancak beklenildiği üzere, TSK ve SMO Rus etki alanındaki bölgelere yönelik kapsamlı kara harekâtı gerçekleştirirse, bu durum YPG ile Esed rejiminin arasındaki ilişkilerin gerilmesine ve YPG'nin daha çok ABD'ye yanaşmasına yol açacaktır. Nitekim Türkiye'ye karşı kendisini koruyamayan Esed rejimi ve Rusya'ya karşı ciddi bir güven kaybı yaşanacaktır. Üçüncü bir ihtimal olarak ölçek itibariyle sınırlı bir askeri harekâtın gerçekleşmesi durumunda, Esed rejiminin YPG üzerindeki baskısı daha da artabilir. Nitekim Esed rejimi ve Rusya tarafından korunan diğer bölgelerini kaybetmek istemeyecek olan YPG, varoluşsal tehdit olarak algıladığı Türkiye'ye karşı Esed rejimi ile ilişkilerini güçlendirmek için rejime bazı tavizler vermeyi kabul edecektir. Dördüncü ihtimal ise kara harekâtının gerçekleşmediği fakat ciddi manada gerçekleşme ihtimalinin yükseldiği ortamdır.

Bu durumda YPG varoluşsal tehdit karşısında, Esed rejimine karşı daha fazla taviz vermeyi ve bölgelerindeki rejim varlığının artmasını kabul etmeyi tercih edecektir. Üçüncü veya dördüncü senaryonun gerçekleşmesi durumunda, YPG içinde PKK/KCK'daki eski jenerasyonun tezleri güçlenecektir ve PKK'nın kadim dostları Esed rejimi ve Rusya'nın ABD'ye nazaran daha güvenilir olduğu belirtilecektir.

Esed rejimi açısından ise Suriye muhalefetinin Suriye'deki varlığın artması varoluşsal tehdit olduğundan, en iyi senaryo TSK ve SMO'nun sınırlı bir askeri harekât gerçekleştirmesi veya hiçbir askeri harekât gerçekleştirmeyip sadece harekât tehdidinde bulunmasıdır. Nitekim bu senaryoya göre varoluşsal tehdit olarak algıladığı Suriye muhalefetinin ciddi veya hiçbir kazanımı olmazken YPG korku içinde rejime taviz verecektir ve rejim durduğu yerden kazanımlarını ve kontrol alanını genişletecektir. TSK ve SMO'nun Amerikan'ın etki alanındaki bölgelere yönelik kara harekâtı düzenlemesi veya ABD'nin YPG'ye olan desteğini kesmesi ise hem kazanımları hem de kayıpları beraberinde getirecek bir durumdur. Suriye muhalefetinin Irak sınırına hâkim olması ve Suriye'deki kontrol alanının ülkenin doğusuna genişletmesi, Esed rejimine 2013'teki Suriye'deki askeri durumu hatırlatacaktır. Ancak diğer yandan YPG'yi yutma imkânı da tanıyacaktır. Son olarak, TSK ve SMO Rus etki alanındaki YPG bölgelerine yönelik kapsamlı bir askeri harekât gerçekleştirirse, Esed rejiminin YPG ile olan ilişkisi ciddi olarak zedelenecektir ve Suriye muhalefeti Suriye'deki kontrol alanını genişletecektir. Bu yüzden Esed rejimi açısından en çok istenmeyen senaryo, TSK'nın SMO ile birlikte YPG'ye karşı Rus etki alanındaki bölgelere karşı kapsamlı bir askeri harekât düzenlemesidir. Bu yöndeki bir harekâtı engellemek için Esed rejimi YPG ile olan iş birliğini daha da fazla geliştirecektir. Ancak bu çabasında başarısız olduğu durumda, ise Esed rejimi YPG ile olan ilişkisini baştan ele almak zorunda olacaktır.